

Προαιώνιες αλληγορίες

«Μέσα στο δίχτυ όμως δεν υπήρχε κανένα ψάρι ή τέρας ή φρικτό πλάσμα, αλλά μόνο μια μικρή γοργόνα που κοιμόταν βαθιά»

Στον υπέροχο τόμο *Περί Αρχαίας Ελληνικής Ζωγραφικής* (Αγρα, 1993, σ. 33) ο Πλίνιος αναφέρει ότι οι πρώτες ζωγραφίες του ανθρώπινου σώματος έγιναν ακολουθώντας το περίγραμμα της σκιάς του. Ομως, προσοχή! Ο Οσκαρ Ουάιλντ, πλήρως ενήμερος για τις μαγικές προεκτάσεις αυτής της πρακτικής, μας «εξηγεί» στον *Ψαρά* πως αυτός είναι επίσης ο τρόπος για να απαλλαγείς από την ψυχή σου. Πρόκειται, βεβαίως, για γνώση εξειδικευμένη, που την κατέχουν μόνον όσοι επεξεργάζονται τις Σκοτεινές Τέχνες και οι οποίοι απαιτούν βαρύ τίμημα για τις υπηρεσίες τους... Και ποιος θα ήθελε να κάνει κάτι τόσο ακραίο; Μα κάποιος βαθύτατα απελπισμένος, κάποιος σε πυρηνική σύγκρουση με την ίδια του την ανθρώπινη υπόσταση.

Οσκαρ Ουάιλντ

Ο ψαράς και η ψυχή του και Ο νεαρός βασιλιάς

μτφρ.: Εύη Γεωργούλη

εκδόσεις

Πατάκη,

σ. 126, € 7,13

Με τη μονοκοντυλιά του μύθου του, ο Ουάιλντ ανασυνθέτει μια προαιώνια αλληγορία για τον άνθρωπο σε εμπόλεμη σχέση με τον εαυτό του, που αδυνατεί, ως εκ τούτου, να βρει τη θέση του μέσα στον κόσμο. Εν προκειμένω, έναν κόσμο κατοικημένο από μάγισσες, φάνους και γοργόνες, και μια ψυχή που περιπλανιέται στα πέρατα της γης ασώματη, ψάχνοντας για μια αξία μεγαλύτερη από την αγάπη. Εδώ, όπως συμβαίνει και σε κάποιους μη δυτικούς πολιτισμούς, οι ιστορίες έχουν ανταλλακτική αξία. Διηγούμενη θαυμαστά πράγματα, η ψυχή εξαγοράζει την είσοδό της σε απαγορευμένες πόλεις και, πάλι, με τις ιστορίες που συλλέγει και φέρνει πίσω στον ψαρά, προσπαθεί να εξαγοράσει την είσοδό της πίσω στο σώμα του.

Πρόκειται για ένα από τα πιο πολυσήμαντα παραμύθια του Ιρλανδού Οσκαρ Ουάιλντ Φίγκαλ Ο'Φλάερτι Ουάιλζ, όπου η αισθητική απόλαυση ως ύψιστη αξία συγκρούεται με την ηθική ευθύνη απέναντι στην ύπαρξη και, ειδικά, με την ενοχή ως καταστατική ανθρώπινη συνθήκη. Η ύβρις η οποία προκύπτει, είναι βεβαίως το δραματουργικό εφελτήριο και για ένα από τα πιο διάσημα έργα του Ουάιλντ, *Το Πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέι*.

Παρομοίως, η θεματολογία στο δεύτερο παραμύθι καταπιάνεται με την επίγνωση της ανθρώπινης αδικίας ενός βασιλόπουλου το οποίο όλοι στο περιβάλλον του προσπαθούν να αποτρέψουν από το να δράσει επάνω σε αυτή την οδυνηρή γνώση. Και σε αυτόν τον μύθο (συγγενικό, παρεμπιπτόντως, με τη μυθούμενη ιστορία της ζωής του Βούδα) η κάθαρση επέρχεται από εξωανθρώπινους παράγοντες. Μόνη αρωγή του ηθικά αφυπνισμένου ατόμου είναι το όραμα μιας υψηλότερης πνευματικής τάξης, στην οποία η φύση συμμετέχει και η οποία επιβάλλεται αδιόρατα στις πραγματικές σχέσεις εξουσίας.

Ομως, των θαυμάτων με τα οποία κλείνουν τα παραμύθια έχει προηγηθεί η ανυπόφορη αγωνία συγκρούσεων που δείχνουν άλυτες. Αυτή ακριβώς η ένταση, σε συνδυασμό με την πληθωρική εικονοποιία του συγγραφέα, κάνει τα παραμύθια του Ουάιλντ αξέχαστα. Όσοι τα θυμούνται από την παιδική τους ηλικία, θα διαπιστώσουν ότι στο κέντρο τους εξακολουθεί να πάλλεται ο ίδιος εκείνος ακαταμάχητος συνδυασμός φρικιάσης και σαγήνης.

Κωνσταντίνος Ματσούκας